

TÄHEKE

Nr10

1998

Jänesepoeg
Jussi hirmus
unenägu

Ahjualused ja
arvutialused

lie ja Eiu
anekdoot

Lapsed ehi-
tasid rekord-
torni

Öökull Uhuu
uudised

Linnuriigi
iludused

Luuletusi viielt
autorilt

ISSN 0134-2266

91770134226003

NÜÜD ON ÕIGE AEG TELLIDA
"TÄHEKE" 1999.a.

Seda saad
teha igas
postkontoris

PEEP ILMET

Ajahäda

KEL KÄIB KÄE PEAL KELL,
AEGA KÜLL ON SEL.
KELL LOOB AINA AEGA
MESTIS TAEVALAEGA.
MAGAD KUI TALVEL KARU,
AEGA VEEL ÜLEARU.

PEEP ILMET

Imeimik

VAAT IMIK LESIB PIMIKUS
SÄÄL PUNAVALGUSKUMAS.
SUUR HUVI ILMNEB IMIKUS
NII VÄIKSES VÄETITUMAS.

TA PINGSALT PIILUB VARJU SEEST,
KUS KÕIK ON PUNAPIME,
MIL ILMUTAJA VANNI VEEST
SEL PILDIL ILMUB IME.

ELLEN NIIT

Hommik

PÄIKE RIPUTAB PESTUD PILVI
TAEVANÖÖRILE TAHENEMA.
VÄIKE JÕMM PILGUTAB PESTUD SILMI:
ILM, NÄE, EI HAKKAGI PAHENEMA!

PILVEDEST VÄLJA VÄÄNATUD VESI
KILGENDAB LOIGUTI TEE PEAL JA ROHUS.
KUIDAS VEENDA NÜÜD EMAKESI,
ET VEELOIGUS JOOSTA ON POISTE KOHUS!

MILVI PANGA

Lapimaal

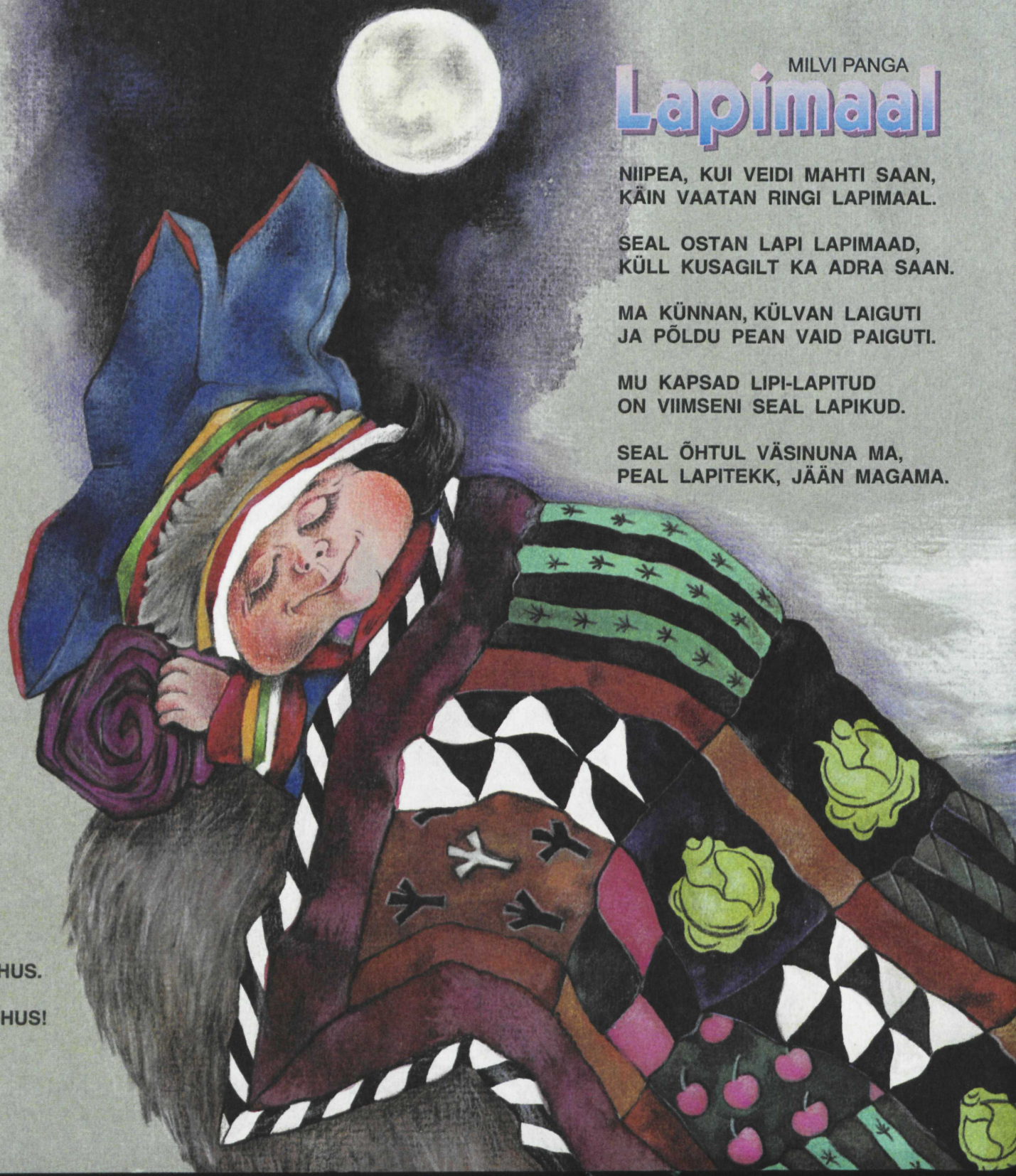
NIIPEA, KUI VEIDI MAHTI SAAN,
KÄIN VAATAN RINGI LAPIMAAL.

SEAL OSTAN LAPI LAPIMAAD,
KÜLL KUSAGILT KA ADRA SAAN.

MA KÜNNAN, KÜLVAN LAIGUTI
JA PÕLDU PEAN VAID PAIGUTI.

MU KAPSAD LIPI-LAPITUD
ON VIIMSENI SEAL LAPIKUD.

SEAL ÖHTUL VÄSINUNA MA,
PEAL LAPITEKK, JÄÄN MAGAMA.

VALERIA RÄNIK

Tuled õhtul

TULED ÕHTUL JÄRVE ÄARDE,
SIIN EI RIIDLE KEEGI.
VARJUD LAOTUVAD ÜLE
TUMENEVA VEEGI.

LAISAD LAINED, ÕHUS RAHU.
JA KUI KOJU LÄHED,
LÖÖVAD ÖISES JÄRVES LUPSU
KULLAKARVA TÄHED.

Illustreerinud EVERI VÄHI

MILVI PANGA

Kõrvad

PIKAD KÕRVAD PASSIVAD
JÄNESTELE PÄHE.

HIIREKÕRVAD LEHEKUUL
– KAASIKUTE EHE.

LAMBAKÕRVAD SUVITI
KIRENDAVAD AIAS.

SEAKÕRVU SAGELI
KÜPSETAB, KES MAIAS.

AIN VÄÄT

Lehesadu

LEHELANGUS,
LEHESADU.
LEHTI LANGEB SADU,
SADU...

LEHELANGUS,
LEHESADU,
LEHESADU,
LEHEKADU.
ÜKSKORD LÕPEB
IGA SADU.

AIN VÄÄT

Kuluhein

SUVI ON MÖÖDAS, AMMUGI HEIN
VEETUD ON KÜÜNI, HANGUTUD LAKKA.
TUULES NÜÜD KÕHISEB KULUHEIN,
MIDA KEEGI NIITMA EI HAKKA.

E. Vähi '98

Mis me sööme, mis me joome

Ema ütleb, et tema lastest sööb korralikult ainult üks – keskmine, see tähendab mina. Loomulikult söövad ka teised õed, aga neile lihtsalt kõik toidud ei maitse. Suur õde ei saa sellepärast midagi süüa, et ta kardab paksumaks minna. Tegelikult on suur õde nii hirmus peenike, et ema kardab kogu aeg, et ta ei suuda haigustele vastu panna. Ema ütleb, et tüdrukule tuleb natuke ümarust kasuks, nii on ilusam. Aga suur õde ei ole veel nii suur, et sellest aru saaks.

Väike õde ei saa aga enam sellepärast liha süüa, et ta käis Päkapi kumaal ekskursioonil ja seal näidati, kuidas verivorste tehakse. Selle peale hakkas väike õde taimetoitlaseks. Ema ütleb taimetoidu kohta, et natuke liha peab laps ikka saama ja keedab puljongist suppi.

Mulle meeldib kõige rohkem puuvilju süüa ja mahla juua. Emale meeldib kohvi juua, kuigi mina küll aru ei saa, kuidas keegi üldse nii kibedat asja juua võib. Isale meeldib veini ja õlut juua. Need on ka hirmus kibedad. Õnneks ei joo meie isa väga palju veini, ainult mõnikord. Aga mõned isad küll joovad.

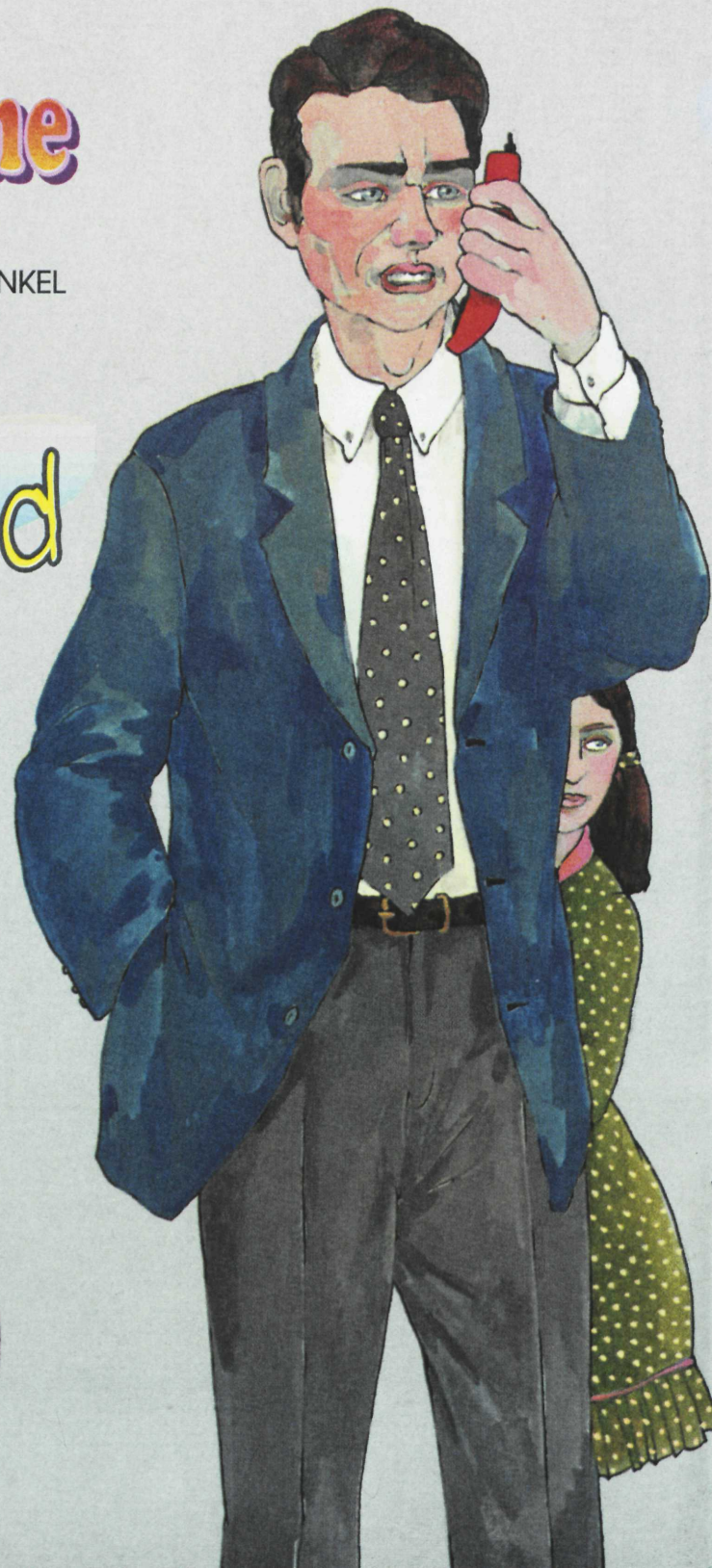
Kui onu Rein meil suvel sauna ehitamas käis, oli ta vahepeal nädal aega kadunud. Ema ütles, et hakkas jooma. Siis tuli onu Rein tagasi ja tegi meie sauna valmis. Meil on nüüd hästi ilus saun. Emale ei meeldi sugugi, et onu Rein joo. Ega mulle ka ei meeldi. Onu Reinul on kaks väikest poega. Ema arvab, et neil on niimoodi väga paha.

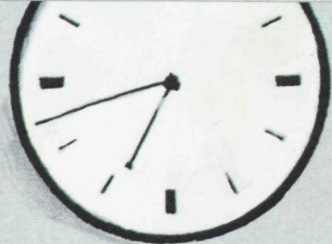
Kuigi ega siis see, et isa joo, laste süü pole. Nemad elavad ikka oma elu. Sest ema ütleb, et keegi ei saa teise eest tema elu elada.

Parem oleks, kui niisuguseid jooke, mis purju teevad, poes üldse ei müüdakski. Miks ei võiks neid sealt ära korjata? Sest onu Rein on tegelikult nii tore! Tegi meile saunaehitusest ülejäänud puutükkidest nukumööblit: toole, laudu ja diivaneid. Nüüd meil polegi vaja osta poest kallist nukumööblit.

Meie pere lood

MARIN VINKEL

Illustreerinud TIINA REINASLU

Unustav isa

Meil on oma isaga hea olla. Ainult et ta unustab vahetpidamata kõik asjad ära. Mõnikord võtab isa meile teatripiletid, aga unustab meile seda öelda. Ja helistab siis natuke enne teatri algust, et "Oi, ma unustasin, ja kas te saate endale midagi selga ja takso tellitud?"

Suur õde ütleb, et ta ei saa ometi õppimata jätta. Ja väike õde ütleb, et tema tahaks küll minna, ainult et on nii hirmus unine ja homme peab vara kooli minema. Et see kool peab ka poole öö ajal hakkama!

Ema küsib, et kas seda ei võinud siis tõesti varem öelda, ta oleks endale uued sukkpüksid ostnud. Ja et keegi ei mõtle selle peale, et tema peab neli inimest riidesse panema, mitte nagu mõned (see tähendab isa), kes paneb ainult endale riided selga!

Ega meie isa pole ainuke, kes unustab. Kui Taavil, tädi Sirje pojal, oli sünnipäev, saatis tädi Sirje onu Peetri, Taavi isa, koos Taaviga poodi ja andis nimekirja kaasa. Et onu Peetril kõik meeles seisaks, mis on vaja osta.

Onu Peeter tõi küll peaaegu kõik asjad, mis vaja, koju, ainult et unustas Taavi poodi. Ja Taavi on veel nii väike, et ei oska ise koju tulla. Nii et tädi Sirje pidi ikka ise poodi Taavi järele minema.

Õnneks pole meie isa meid veel kuhugi maha unustanud. Ja nüüd me oleme ka juba nii suured, et oskame ise koju tulla.

Telefon

Varem polnud meil üldse telefoni ja isa ei saanudki helistada, kui ta pidi õhtul Tartusse sõitma ega saanud ööseks koju tulla. Ja ema mõtles, et mis on temaga küll juhtunud. Siis pandi meile telefon sisse. Alguses oli küll tore kõigile helistada, aga nüüd tüütab juba tõesti ära, kui kõik kogu aeg helistavad.

Paistab, et inimesed arvavad, et isa tuleb pärast tööd kohe koju. Ja muudkui küsivad. Isa jälle ütleb, et miks nad töö juurde ei helista. Et tema tahab ka natuke elada. Mõnikord tõmbab ema või isa õhtul telefonijuhtme seinast välja, et me ikka magada ka saaksime.

Ükskord oli telefon jälle õhtul välja tõmmatud, aga isa pidi järgmisel päeval koos suure õega Kihnu sõitma. Ja tahtis töö juurest helistada, et õde bussijaama läheks, kus nad kokku saaksid.

Aga ema oli läinud aeda "Kodukirja" lugema ja unustanud telefoni tagasi sisse panemata (ja isa ise hommikul muidugi ka). Isa tuli siis taksoga koju, võttis suure õe kaasa ja sõitis "Head aega!" ütlemata minema. Emal ütles siis, et mehed on ikka tõesti äkilised!

Jänese poeg JUSS

JAAN RANNAP

Rebane tuli mööda metsäärt. Rebane tuli jalgu kõrgele tõstes mööda kraaviperve, pikk ja pulstunud saba järel lohisemas. Jänese poeg Juss tõmbas kõrvad mätta varju. Seni, kuni rebane pole mind märganud, ei tasu plehku panna, mõtles jänese poeg Juss. Kui kõht tihedalt vastu maad suruda, ehk ei märkagi. Jänese poeg Jussil oli seljas pruunikarva kuub. See sulas juba koltuma hakkava rohuga hästi kokku.

Jänese poeg Juss piilus ühe silmaga rebase liikumist. Rebane ei liikunudki enam. Rebane oli roninud kännule, nina üles tõstnud ja kaela pikaks venitanud.

Jänese poeg Juss tundis, kuidas südame all külmaks muutus. Talle tuli meelde, mida rebase kohta oli sosistatud. Silmanägemine kehvapoolne, kõrvakuulmine keskmine, aga lõhnatabamine oi, oi, oi! Jänese poeg Juss tundis, kuidas hirmulõhnapilv ta endasse mähkis. Oi, oi, oi!

Nähtavasti püüdis ka rebane selle lõhna kinni. Kännult maha hüpanud, kalpsas ta otsejoones jänese poeg Jussi suunas.

"Jalgadele valu! Jalgadele valu!" ütles jänese poeg Juss endale ja pistis punuma. Aga tema heade, tugevate vemmalsäärtega oli midagi juhtunud.

Need ei kandnud teda tuulekiirusel üle lagendiku. Jalgade otsa oli nagu pomm riputatud. Rebane tuli üha lähemale, pingutas jänese poeg Juss mis ta pingutas.

"Mis see ometi on!" nuttis jänese poeg Juss. "Minu tublid tagajalad, minu ehtsad esikäpad," palvetas jänese poeg Juss. "Andke hoogu! Andke hoogu!"

Jänese poeg Juss ei tundnud oma jalgu ära. Need justkui polnudki tema omad. Kas keegi oli ta jalad ära vahetanud?

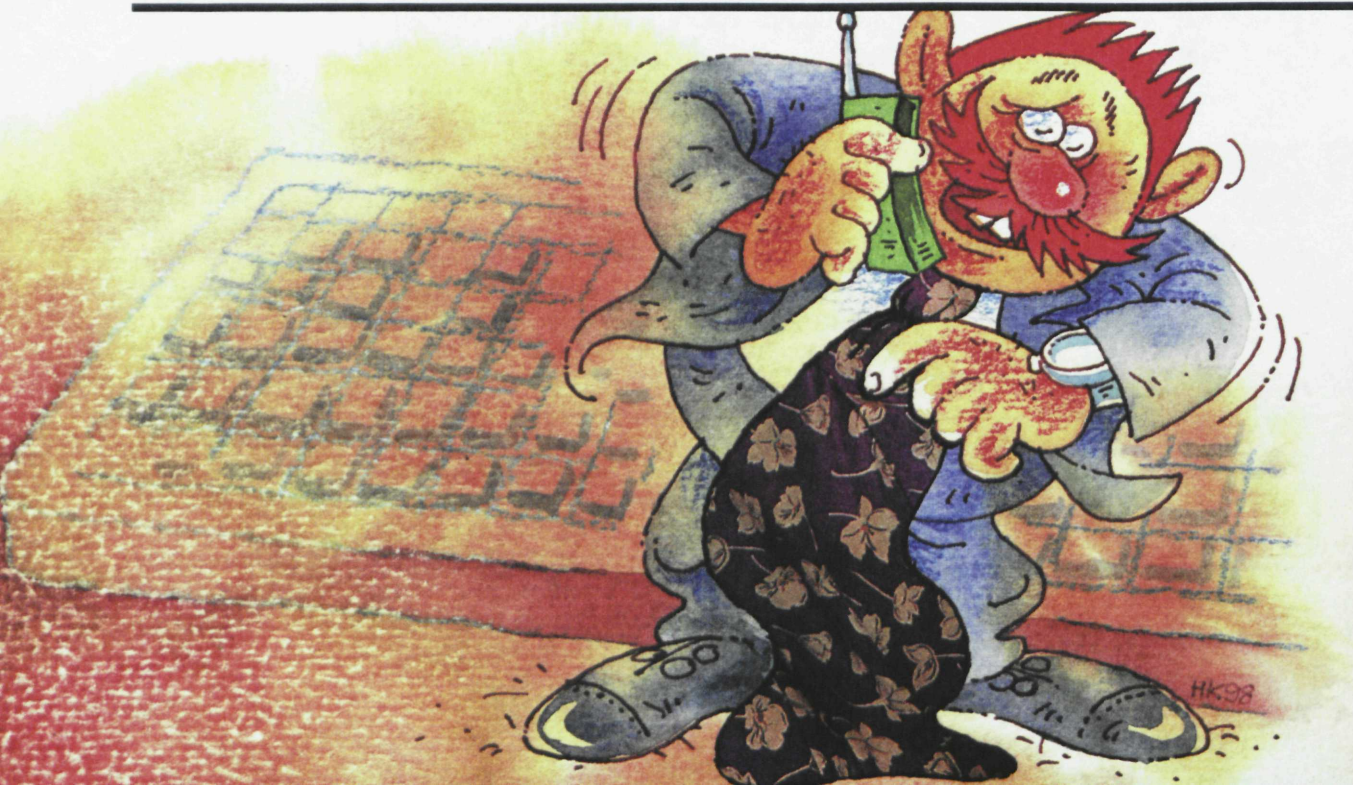
Rebane oli juba haaramiskaugusel. Laiad lõuad avanesid.

"Ui, ui, ui! Ai, ai, ai!" kiljus jänese poeg Juss. Ja tundis, kuidas miski talle mööda külge kopsas. Taevas ta kohal hakkas keerlema. Jänese poeg Juss pidi mitu korda silmi pilgutama, enne kui pilved jälle paigale jäid.

"Emm! Kuule, emm!" märkas jänese poeg Juss enda kõrval tuttavat halli kogu. "Rebane ajas mind taga. Mina jooksin ja jooksin ja jooksin..." Jänese poeg Juss vaatas hirmunult ümber. "Mis ma nüüd teen?"

Vanajänes haigutas:

"Keera teine külg ja maga edasi."

Vanal hallil ajal elas igas korrallikus majas ahjualune. See väike veider mehike pesitses ahju all. Oled ju kuulnud küll, kuidas ahjualune käis ikka süüa nurumas. Nii kui suutäie sai, oli pada tühi. Sedasi oli see, jah, vanal hallil ajal. Tegelikult polnud aeg sugugi hall, pigem vastupidi. Hall oli hoopis ahjualune. Nii hall, et ei paistnud tolmu ja ämblikuvõrkude vahelt õieti väljagi. Tänapäevaks on ahjualuseid üsna vähe järele jäänud. Miks, ei tea. Võib-olla on asi selles, et paljud neist on kolinud gaasipliitide, elektripliitide ja koguni mikrolaineahjude alla. Küllap ei peeta harilike ahjude all elamist enam piisavalt peeneks. Võib aga arvata, et kombes on neil samaks jäänud. Kuumutatud näiteks parajasti pitsat, kui mikrolaineahju alt volksab välja mehike ja küsib ampsu. Sul pole muidugi suutäiest kahju. Loomulikult on kogu pitsa (juustu ja seenetega) korruga läinud ja sul tuleb endale midagi muud hamba alla otsida. Ja panid sa tähele, et

Illustreerinud HENNO KÄO

ARVUTIALUNE

HENNO KÄO

ahjualune polnud enam sugugi tolmust hall!

On kindlaks tehtud, et suur hulk endisi ahjualuseid elab nüüd hoopis arvutite all. Arvutialused – see on juba kõrgem seltskond. Nad näevad välja viksid ja viisakad. Neil on tingimata lipsud ees ja kellad käe peal. Kella vaatavad nad tihti, nagu oleks neil kuhugi kiire. Ja mobiiltelefoniga rääkides on neil kole tähtsad näod ees, otsekui läheks maailm ilma nendeta hukka.

Pealtnäha pole arvutialustel ahjualustega suuremat ühist. Aga ma kardan, et ainult pealtnäha. Kui sul on arvuti, aga sa pole veel näinud arvutialust, siis on sul kõvasti vedanud. Ometi tuleks olla ettevaatlik. Juhtub näiteks parajasti käsil olema mõni kihvt arvutimäng, võib iga kell juhtuda, et arvuti alt ilmub lagedale sihuke sõbralik ja klanitud sell ning palub luba ainult korra klahvile vajutada. Paugupealt ongi kõik mokas – mäng läbi, ekraan tühi ja arvutialune ise kadunud. Kuni järgmise korrani.

LEONARDO DA VINCI

Meest, kes kirjutas järgmised kaks lugu, teab terve maailm. Teda tuntakse kui oma aja kõige kuulsamat maalikunstnikku ja kujurit, arhitekti ja inseneri, optikut, anatoomi ja botaanikut. Tema käsikirjad on tulvil tundmatute masinate kavandeid. Seal on tööpinkide, lennuparaatide, langevarjude ja sõjamasinate jooniseid ning kirjeldusi. Kõige selle kõrval jätkus pool aastatuhat tagasi elanud mehel aega ja tahtmist ka jutukeste kirjutamiseks.

RÕOMUS LIND JA KURB LIND

"Kes on see rõõmus lind?" küsiti kord ühelt talumehelt.

"See on kukk," kostis talumees. "Kukk ja rõõm on lahutamatud. Ta tunneb rõõmu uue päeva sünni üle ja muudkui laulab, ta tunneb rõõmu päevatõusu üle ja muudkui laulab. Ta rähkleb ja rahmeldab, peab lahinguid ja mängib, kuid alati on tal laulud suul, alati on ta õnnelik ja väarikas. Kogu õu kuuleb ja näeb seda ja tunneb ka ise sellest rõõmu."

"Aga kes on see muremeelne lind?" päriti targalt talumehelt edasi.

"See muremeelne lind on ronk," kõlas vastus. "Tema mure on niisama must nagu ta ise. Kui rongale kooruvad pesas pojad, pageb ta kabuhirmus, sest ei või silmaotsaski näha neid koledaid, sulgedeta valgeid väntsakaid. Teda haarab hirmus ahastus. Ta istub naaberpuu otsa ja keeldub oma lapsukesi toitmast. Alles siis, kui ta on näinud oma järeltulijate ihul esimesi süsimusti sulgi, on ta nõus jälle koju tulema..."

ARMUNUD AUSTER

Üks auster oli kord kuusse armunud. Alati, kui taevas säras täiskuu, jäi ta tundideks seda ammuli sui imetlema. Armunud austrit jälgis oma piilupaigast omakorda üks vähk – vaatas, kuidas too täiskuupaistel oma karbi avab, ning talle tuli mõte auster ära süüa.

Ühel ööl, kui auster taas oma karbi avas, pillas vähk sinna kivikese, nii et kui auster tahtis lõpuks karbi kinni tõmmata, ei lasknud kivi seda sündida.

Nõnda juhtub ikka nendega, kes ammuli sui imetledes oma saladused laokile jätavad. Alati on kusagil mõni võõras silm seiramas või kõrvaline kõrv kuulamas.

Itaalia keelest tõlkinud ANDRES JAAKSOO

ANEKDOOT

VALERIA RÄNIK

Eiu: Ema, jutusta veel ainult üks anekdoot, siis jääme magama.

Ema: Hea küll. Arst küsib Jukult: "Ega sa enam ei arva, et oled hiir?" Juku vastab: "Ei arva, ma olen Juku. Arst ütleb: "Siis võid koju minna." Juku läheb. Arst tuleb hiljem välja ja näeb, Juku istub lävel. Arst küsib: "Miks sa siin istud? Sa ei arva ju enam, et oled hiir?" "Ei arva," vastab Juku. "Kuid seal põsastes luurab kass ja ma ei tea, kas tema ka teab, et ma hiir ei ole."

Eiu: Nüüd on minu kord jutustada.

Ema: Ütlesid ju "ainult üks anekdoot".

Eiu: Hea küll. Ainult üks. Seesama üks anekdoot lihtsalt edasi. Arst küsib: "Juku, kas sa oled nüüd inimene või juust?" Juku vastab: "Mis te nüüd, muidugi inimene." Arst ütleb: "Siis võid koju minna." Arst tuleb õhtul välja ja Juku istub ikka veel haigla lävel. Arst küsib: "Mis nüüd lahti on, miks sa koju ei lähe?" Juku vastab: "Kulla tädi, ma saan ju aru, et ma ei ole juust, kuid seal trepi all sahistab hiir ja ega tema seda ei tea."

Ema: Tubli, jääge nüüd magama.

lie: Aga nüüd on minu kord anekdooti rääkida.

Ema: Lase käia. Kuid olgu ainult üks.

lie: Arst küsib Juku käest, kas ta on hernetera või laps. Juku vastab, et muidugi laps. Arst lubab koju minna, kuid Juku ei lähe. Arst küsib, miks. Ja Juku ütleb, et tema teab küll, et ta ei ole hernetera, kuid ta kardab, et naabri kanad seda ei tea."

Ema: Väga tubli. Jääme nüüd ometi magama.

Eiu: Ei, ema, nüüd on jälle minu kord jutustada.

Ema: Ise ütlesid, et üksainuke anekdoot.

Eiu: Ütlesin küll. Jutusta siis veel kord sedasama.

Ema: Olgu. Juku ütleb arstile, et ta ei ole enam... kes?

lie: Näiteks käbi.

Ema: Et ta ei ole käbi ja saab koju minna. Õhtul küsib arst Jukult, miks too on ikka veel haiglas. Juku seletab, et puu otsas on orav ja too orav kindlasti ei tea, et Juku ei ole käbi.

lie: Nüüd on jälle minu kord.

Eiu: Ei, minu!

lie: Minu!

Eiu: Noh, jutusta siis ruttu.

lie: Juku ütleb arstile, et ta ei ole enam hull. Arst lubab Juku haiglast koju, kuid Juku ei lähe. Arst küsib, miks ta koju ei lähe. Juku vastab: "Mina muidugi tean, et ma ei ole hull, kuid too hull seal arvab ikka veel, et ta on arst, ja tema ei tea, et ma hull ei ole."

Ema: Suurepärane. Kas ehk nüüd aitab?

Eiu: Ainult veel üks kord üksainuke anekdoot. Arst küsib, kas Juku on juba terve ja lubab tal koju minna. Juku ütleb, et mis siis ikka, õppeaasta on ka juba lõppenud. Siis näeb arst Jukut ikka veel haigla trepil. Küsib: "Miks sa nüüd koju ei lähe?" Juku vastab: "Ma olen küll ammu terve, ja õppeaasta on lõppenud. Kuid ma ei tea, kas õpetaja seda ka juba teab."

Illustreerinud EPP MARGUSTE

Pildistanud URMAS SIREL

MAAILMA KÕRGEIM LEGOTORN

püstitati augustis Tallinna Lauluväljakule. Uskumatu, kuid tõsi, et väikestest legoklotsidest ehitasid Eesti lapsed torni, mille kõrgust 24 meetrit 91 sentimeetrit. Torni ehituseks kulus ligi pool miljonit klotsi. Esimesed meetrid tornist laoti otse alusele. Seejärel panid lapsed laudadel blokke kokku. Need viidi tõstukiga üles ja klopsiti kummihaamriga eelmise bloki külge. Viimase klotsi ja Eesti lipu asetas tõstukiilt tornitippu laulja Ivo Linna.

Torni ehituse korraldaja, firma Rekato tegevdirektor Urmas Sirel tänab kõiki lapsi, kes torni ehitamas käisid. Kuna Tallinnas ehitatud legotorn on seni maailmas kõrgeim, kantakse see Guinnessi rekordite raamatusse (mis see on, loe Öökull Uhu leheküljelt).

KUUEJALGNE ROBOT

Putuka liikumist järele aimav kuuejalgne robot konstrueeriti Inglismaal. Iga jala liikumapanemiseks on kolm väikest elektrimootorit, mida juhivad mikroprotsessorid. Need on pisikesed võimekad käskluste andjad, millel poleks olemas tänapäevaseid telereid, mobiiltelefone, arvuteid ega palju muudki. Et roboti jalad õigesti liiguksid, selle eest hoolitsevad andurid,

mis nõnda öelda ümbrust kompavad ja teabe mikroprotsessoritele edasi annavad. Kuuejalgne kulgur ei karda takistusi. Seetõttu arvatakse, et tal on tulevikku kosmoseuuringutel. Aga ka maa peal on putuk-robotil tööd. Paraku on meie planeedil veel palju paiku, mida ohustavad sõdadest jäänud miiniväljad. Teadlased näevad roboti ühe rakendusvõimalusena miiniväljade puhastamist.

NUKK KIIDAB JA LAIDAB

Missugune laps poleks kuulnud nukust, kes silmi avab ja suleb, mamma! ütleb, isegi jalgu ja käsi liigutab. Niisugused nukud olid juba vanaemadele tuttavad. Nüüd aga on nukumaailmas lausa imeasi patenteeritud. (Patenteerimine tähendab seda, et mingite uute eritunnustega eset ei tohi keegi loata järgi teha). Nukk, kes koos lapsega lastesaadet vaadates saatele kaasa elab, vaimustusest kilkab ja käsi plaksutab. Ja see pole veel kõik! Nukk annab ekraanil nähtule isegi hinnangu, võib seda arutada koos lapsega.

Kuidas on see võimalik? Lastesaatesse peidetakse info, mida vaataja ei näe ega kuule, mida nukk aga vastu võtab. Kui saates on naljakas koht, saab nukk signaali, et nüüd tuleb naeru lagistada ja nukk teebki seda. Temas olev raadiovastuvõtja püüab kinni telesaatesse peidetud naeru.

Säärane imenuku patenteeris maailmakuulus firma Microsoft,

arvutimaailma üks vägevamaid. Arvata võib, et esialgu rohkem näitamaks tänapäeva teaduse võimalusi. Aga mine tea, võib-olla varsti vaadatakse tõesti lastesaateid koos nukkudega, ja kõigil on lõbus.

ELEKTRIMOOTORIGA JALGRATAS

Juba palju aastaid ehitatakse autosid, mis liiguvad elektri jõul. Niisugused autod ei aja tossu välja, nad ei saasta keskkonda, nagu suured inimesed kõnelevad. Maratonijooksudel kasutatakse seetõttu saateautodena elektrisõidukeid. Nüüd aga on Venemaal hakatud tootma ka elektrijõul liikuvat jalgratast. Edasi viiv mootor on paigutatud esirattasse. Tavalistest elektrimootoritest on see täiesti erinev. Õige lihtsalt öeldes rootor, mis mujal pöörleb, on nüüd paigal, on esiratta völliiks. Koos rattaga pöörleb staator, nõ mootori kest.

Elektrijalgratas kaalub 30 kg. Pakiraamile paigutatud aku annab voolu 20 km läbimiseks. Sõidukit tootva firma kinnitust mööda on elektrijalgratas ärratanud huvi ka välismaal. Neid on müüdud Saksamaale ja Itaaliasse.

KÕIGE, KÕIGE, KÕIGE...

Guinnessi raamat – see on säärane teos, kuhu kantakse sisse seda, mis on enneolematu. Guinnessi raamatus on kirjas

kõige kiirem inimene, kala, lind ja loom. Sinna on kantud maailma kõige kõrgem maja ja kõige sügavam koobas. Nüüd kantakse sinna ka lego-klotsidest torn, mida eesti lapsed aitasid Tallinnas kokku panna. Guinnessi raamat on seega rekordite raamat.

Õökull Uhuu, kes loodab sellesse raamatusse pääseda kui kõige targem lind, otsis sulle välja mõned huvitavad sissekanded:

* Hanedest on olnud kõige pikema elueaga hani Georg, kes elas 49 aasta 8 kuu vanuseks.

* Kõige kallimaks hinnatud hobune (40 milj. dollarit) on olnud šaik Maktum El Maktumil.

* Kõige jutukam lind on papagoi Prull, kes 12 korda järjest võitis Londonis korraldatud lobisemisvõistluse. Prull mõistis ütelda 800 sõna.

* Kukkede kõige pikem saba on mõõdetud 1976. aastal. Ühe india kuke saba pikkuseks oli 10,6 m.

MINU KOOL

Meie koolimaja on väga ilus kollast värvi vana maja. Mina jõuan kooli väga kiiresti, sest see on meile täpselt üle tee. Emal on hea meel, et mul nii lühike koolitee on.

Meie koolis on kolm õpetajat. Sellel aastal õpib neljas klassis kokku 21 õpilast. Eelmisel aastal tegime koos palju huvitavaid asju. Kõige enam meeldis mulle see, kui käisime kooliga Viljandi teatris. Kui lapsevanemad meie peol esitasid näidendit "Mõmmi ja aabits", oli meil väga lõbus.

Emmed-issid olid nii naljakad. Kevadel oli meil öökool ja jalgrattamatk. Need olid ka vahvad.

Mulle meeldib koolis käia, sest sealt saab palju sõpru ja koos on hea iga-suguseid asju teha. Aga koolitunnid võiksid minu meelest natuke pike-mad olla.

Maari Talvist

SÜGIS

Sügisel on kurjad ilmad, päikselgi on kurvad silmad. Linnud lendavad kõik ära, märja, külma ilma pärast.

Sügisel on vihmasadu, lehti langeb maha sadu. Õunad, ploomid, pirnid siis, tuulega kõik alla viib.

Sügisese ilma tuju septembris võtab oma kuju. Kord on ilus päikseline, samas jälle äikseline.

Sügisel on palju ande, korjad saadused kõik pange. Keldris riulite peal, moosid ilusasti reas.

Helen Tiitma

TEEME LAHTI POSTIPÄUNA

Tagavere Algkool asub Saaremaal, selle maantee ääres, mis Orissaarest Kuressaarde viib. Lapsed, kelle luuletused siin on, kirjutasid need Tagavere Algkooli 4.kl õpilastena. Nüüd jätkavad nad õppimist Orissaare Gümnaasiumis. Maari ja Andree on aga alles kodukooli II kl lapsed.

SÜGISE SÜNNIPÄEV

Kõigil on olemas sünnipäev, nii kevadel, suvel kui sügisel. Sügis on värvikas, kirev ja hall, nüüd algamas on sügisball.

Sügisel aed on kirju ja ilus, õun ripub lehtede rohekas vilus. Seene-Mikk piilub lehe alt välja, kastanimuna teeb palju nalja.

Sügisel külas on kevad ja suvi, talvigi viimaks välja tuli. Nüüd kostavad laulud ja õnnesoovid, puu otsas võbisevad ploomid.

MINU KODU

Maris Mäe

Minu kodu on Mihkli talu. Mul on kass Mirri ja koer Ben, nad on väga armsad loomad. Kool on mulle teiseks koduks. Seal veedan ma peaaegu poole oma ajast.

Andree Põlluäär

VIHMA SAJAB

Sügis on käes, ilm on nii jahe, ilma jopeta õue ei lähe. Käpikud kätte ja mütski pähe!

Vihma sajab kogu aja, vihmavarju on mul vaja.

Martin Pukk

KARTUL TULEB NOPPIDA

Sügis saatis suve ära, nüüd teeb tuul suurt kära. Palju langenud on lehti, nendest suuri kuhje tehti.

Riidesse peab toppima, kartul tuleb noppida. Metsas palju marju veel, kõik on sinnapoole teel.

Raino Russ

KOOLIAEG, TUULEAEG

Kui kätte jõuab sügis, siis kooliaeg on käes. Ja kooliaeg mind nügib, see tore mulle näib.

Pärast tunde mängisime sõpradega koos, lehesõda pidasime õues täies hoos. Äkki tuul siis puhus, puhus väga kõvasti. Lehed lendu viis, aga meid ei viind.

Kirsika Maamägi

Maris Mäe IV kl.

TRIINU TÜRK 8a
 Adavere, pk 4 EE 2354
 Huvid: koeraga mängimine, loomapildid, postrite kogumine. Vastab kõigile.

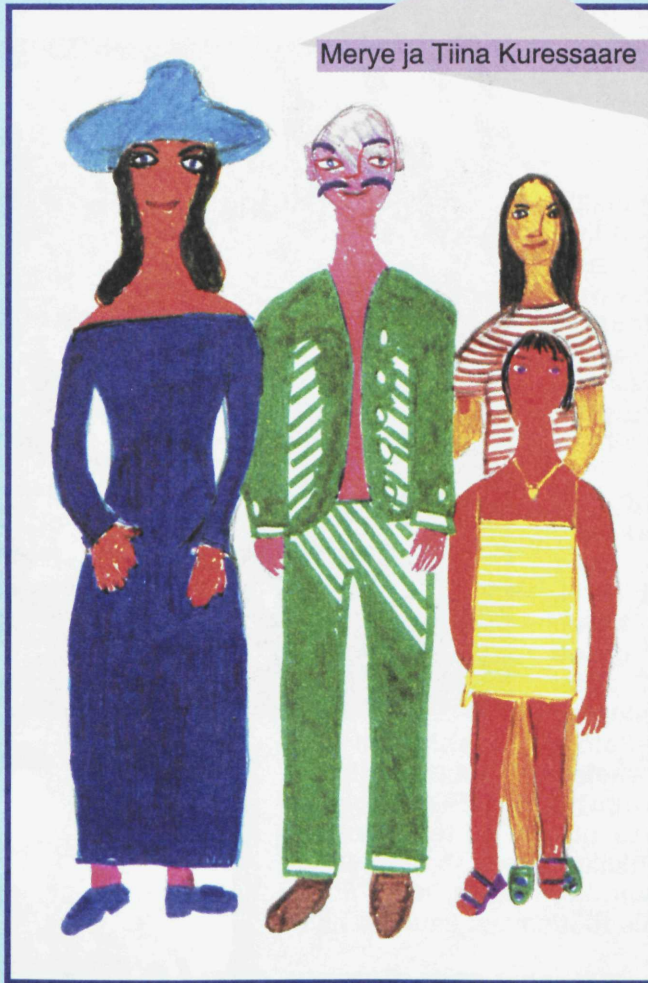
ANITA MAKSIMOVA 12a
 Karksi-Nuia, Polli t 3-7 69104 Viljandi mk
 Huvid: sport, rahvatants, klepsud, tuntud sportlaste postrite kogumine. Vastab tüdrukutele.

NATALJA MAKSIMOVA 8a
 Karksi-Nuia, Polli tee 3-7 69104 Viljandi mk
 Huvid: klepsud, udu-paberid, tantsimine, hobused. Vastab kõigile.

MARII SAARE 9a
 Vaimastvere, 48401 Jõgeva mk
 Huvid: joonistamine, lugemine, ujumine.

MAARJA JÄRVEKALD 10a
 Tartu mnt 40-4, Tõrva 60686
 Huvid: ujumine, ratsutamine, laulmine, sõpradega koos olemine, sport, klepsud. Ootab kirja nii poistelt kui tüdrukutelt.

Merye ja Tiina Kuressaare

Mario Piirikivi II kl. Kilingi- Nõmme

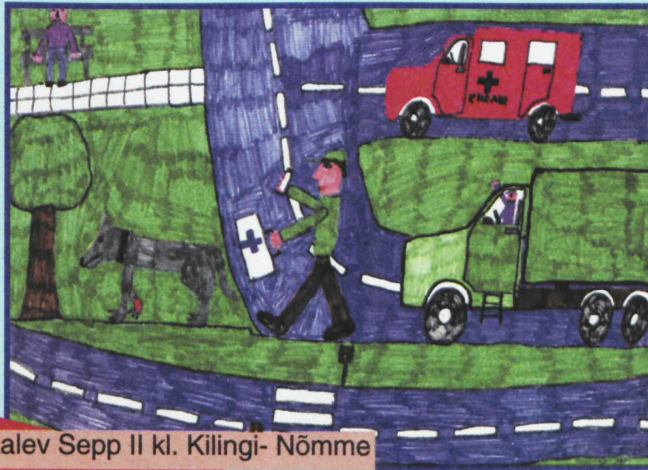

Viktoria Parveots III kl. Tartumaa

Jaan Scults II kl. Kilingi- Nõmme

Kalev Sepp II kl. Kilingi- Nõmme

Märjamaa kooli ümbruse ja õppeaia eest on hoolt kantud enam kui kuuskümmend aastat. Kunagised õpilased mäletavad, et kooli iluks ja kodude kaunistamiseks on nad alati lilli ja puid istutanud.

EEDELVEISS

"**E**edelveiss, eedelveiss, lilleke väike..." ülistatakse laulus päikesele vastu säravat õilisvalget lilleõit.

Eedelveissil on Alpi rahvaste silmis eriline tähendus. Mägironijailt nõuab temani jõudmine julgust ja mehisust. Muistsest ajast alates peeti noorukit täismeheks alles siis, kui ta tõi kallimale kaljult hinnatud õie. Eedelveiss on alpinismile omamoodi sümbol, mägironijad kannavad selle õisikut kujutatavat märki mütsil.

"Kas olete seda lille näinud?" tuli kord klassis jutuks.

Imelik küsimus: keegi pole ju Alpi mägedesse saanud.

"Aga oma kooliaias olete ju käinud!" ei anna õpetaja järele.

Minnakse aeda. Kõik otsivad pilguga säravvalgeid õisi. Neid pole näha. On hallikalt rohetavad madalad puhmad omapäraste harali õitega.

"Kas niisugused ongi?" imestatakse.

Tõesti. Väikesi koldseid õisikukorvikesi varre otsas ümbritsevad teravatipulised kõrglehed, mis annavad õisikule tähekese kuju. Tähekese lehed on näpuvahel katsudes viltpehmed, siidised.

"Tänu viltjale katele paneb taim vastu kõrgmägede kiirgavale päikesele ja ka pakasele."

"Aga nimesilt on tal hoopis Alpi jänesekäpp," protesteerib keegi.

"Eedelveiss saksa keeles, jänesekäpp on eesti keelne nimi."

KASK

Keset kooli õuemuru kasvab haraline kask. Mänguväljakuäärsete sihvakate põliskaskede kõrval üsna väike. Paistab, nagu oleks kasvus

HARRI JÖGISALU

MÄRJAMAA KOOLIAIAS

kängu jäänud, tüvi muhklik, koor pakatunud, oksad län-gus. Ometi väärrib see tagasihoidlik puu tähelepanu. Seepärast, et on meil üsna harva esinev karjala kask, rahvasuus tuntud maarjakasena. Hinnatud oma imeilusa puidu poolest.

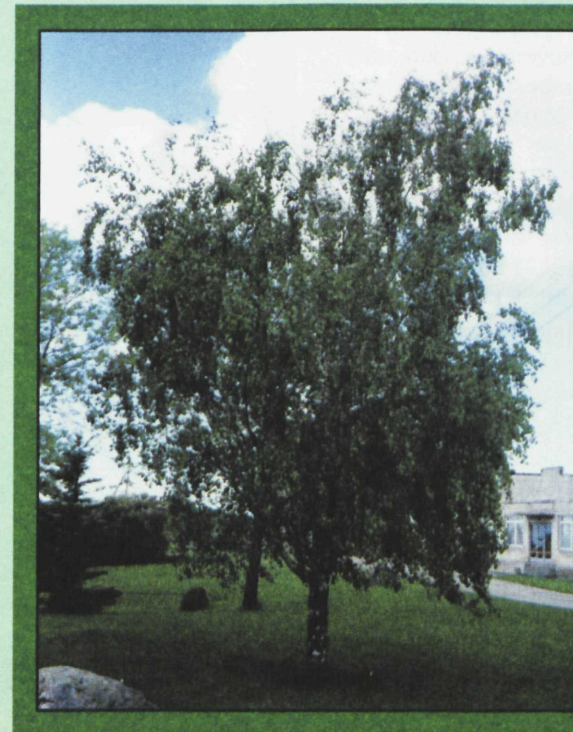
Puidutöö meistrid on vanast ajast maarjakaske hoidnud, rahval olid need puud sageli nimeliselt arvel, kunagi ei raiutud kütteks. Meister lõikas vaid mõne haru, ootas aastaid, millal jälle oksa võttis. Meisterdas

sellest ilusaid ja kalleid asju: jahipüssi lae, piibukaha, pussipea, ehete-laeka, muusikariista. Karjala kase kasvukohti on Eestis enam Läänemaal. Miks see nii on, et teda kohati esineb, miks tüvi muhklikuks kasvab, pole teadlastelegi selge. Samuti nagu seegi, miks puitu tume muster tekib, mis töötlemisel kaunina nähtavale tuleb.

Kooliõue istutati maarjakask selleks, et tema metsaski või kusagil sooserval ära tunneksime, teadmatusest kirvest külge ei paneks.

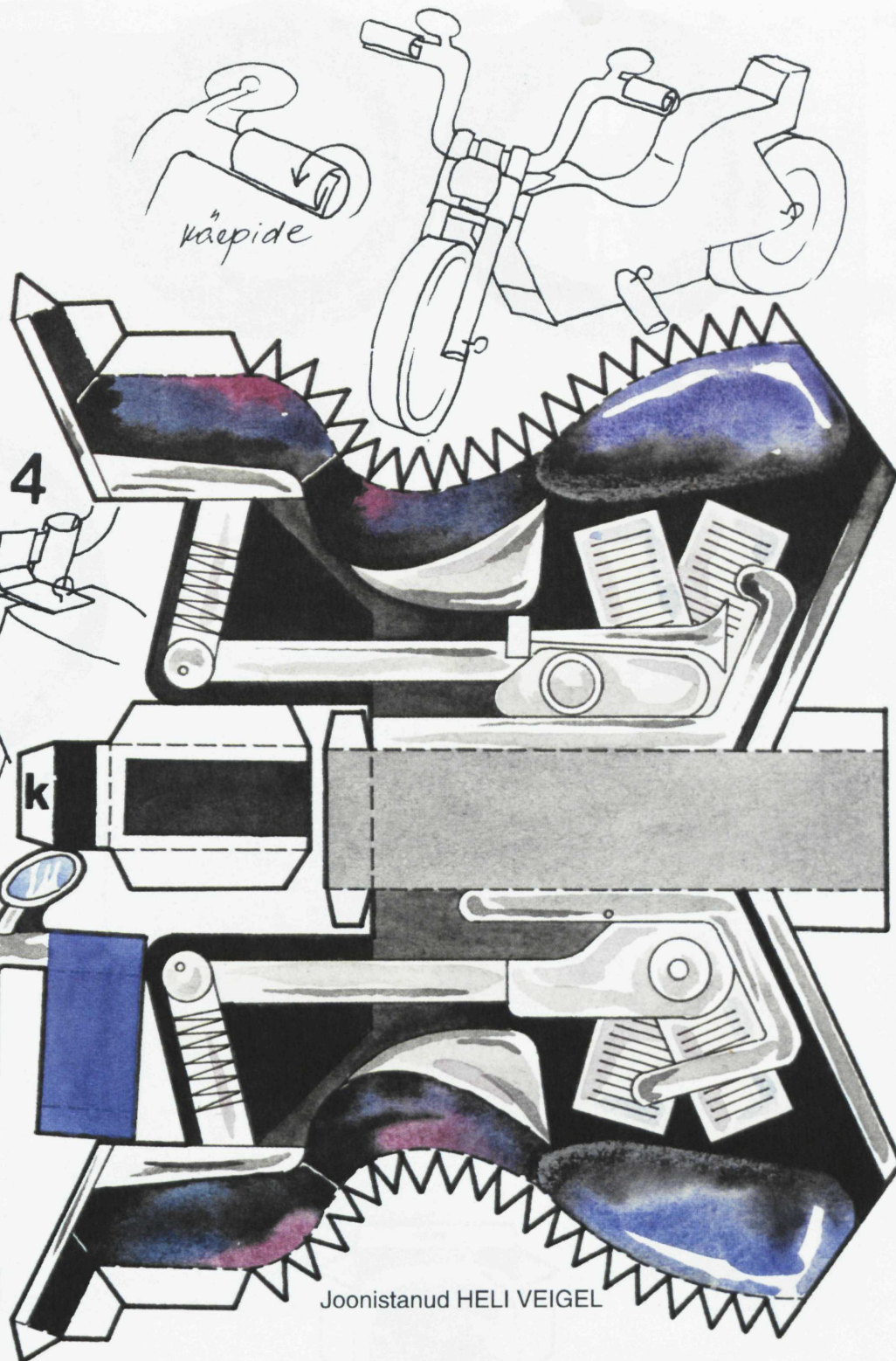
Pildistanud Lia Puhm

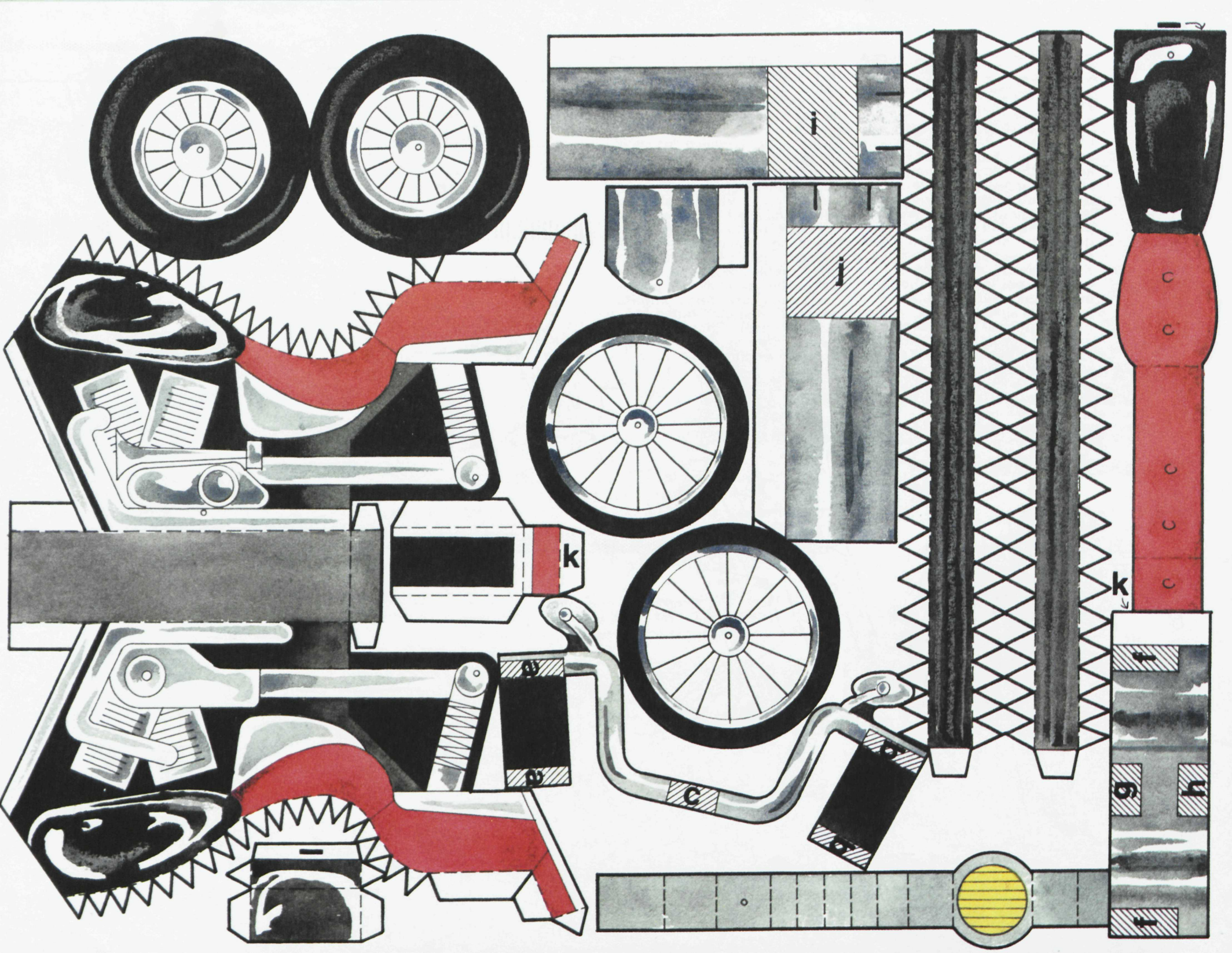
HARLEY DAVIDSON

Lõika mootorratta osad välja. Vali kerele sobiv pool ja murra küljed kokku. Liimi kere pealmine osa kohale. Seda tuleb jätkata sadula taga ühe tükiga (k) ja eespool teise tükiga (l). Esimese jätkutüki pikem osa liimi kere sisse kinni (joonis 3) - sinna kinnitad hiljem esiratta koos lenkstangiga. Kinnituseks pista nöõpnoel osadest läbi ja torka talle teise otsa kustus-kummi tüki. Sama meetodiga kinnita esi- ja tagaratas ning toetuspulk. Toetuspulk ja esiratta külgedel olevad torud liimi toruks ümber pliiaatsi. Esiratta torude otstesse lõika pilud, millesse pista lenkstang (joonis 1). Lenkstang liimi enne papile, välja

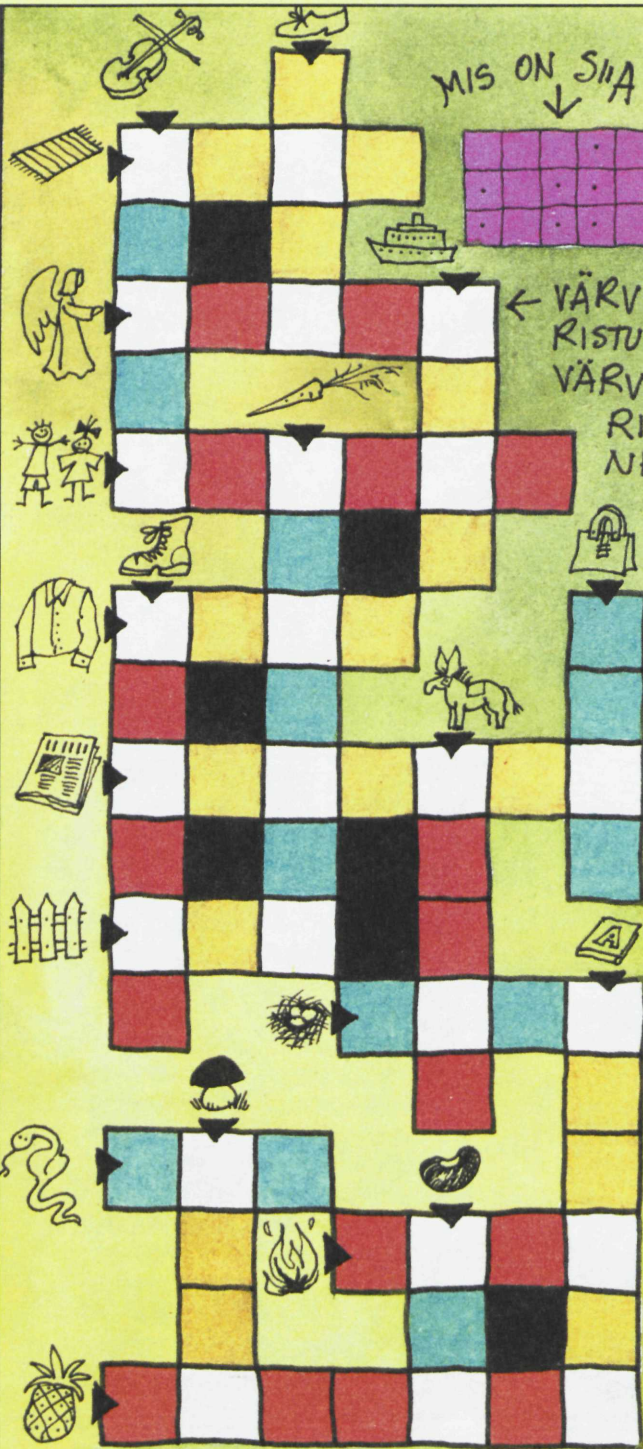
arvatud käepidemed. Need keera rulli ja liimi toruks nagu joonisel näha. Kui lenkstang on paigal, liimi ümber rattatorude ristkülik (kokku liimitakse viirutatud kohad tähtedega "i" ja "j"), nii et ettepoole jäävad tähed "g" ja "h", tahapoole "f". Nüüd asu kokku murdma pikka laternariba, mis ühtlasi kinnitab kõik osad omavahel. Jälgi, et viirutatud osade kokkuliimimisel sarnased tähed satuksid kokku. Riba läheb üle lenkstangi ja liimitakse ka sinna mõlemale poole kinni. Tagapoole tuleb topelt kokkuliimitud tükk ("e"), mille keskel olevast punktist pista läbi kere külge kinnituv nöõpnoel. Kui oled rattad kokku liiminud, pane tähele, et õhema kummiga on esiratas, paksema kummiga tagaratas.

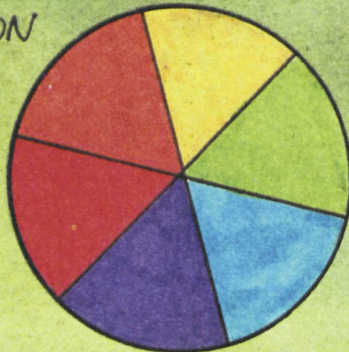
Joonistanud HELI VEIGEL

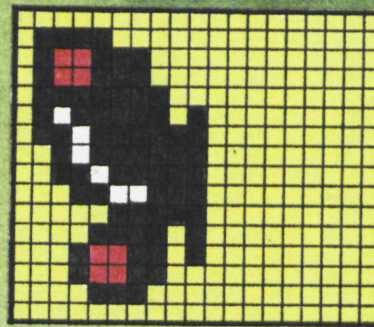
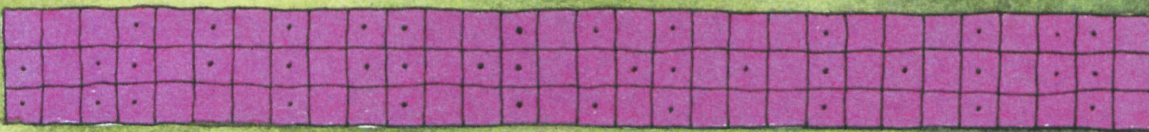
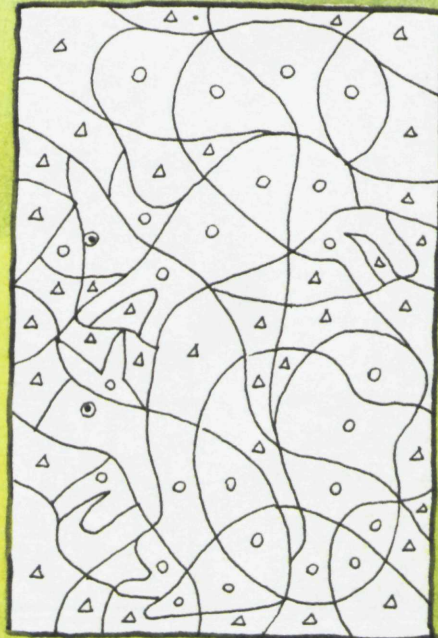
MIS ON SIA KIRJUTATUD? VÄRVI PUNKTIGA RUUDUD MUSTAKS!

VÄRVI VALGED RUUDUD KAHE RISTUVA VÄRVI SEGAMISEL TEKKIVAD VÄRVI, MIS ON RINGIS NENDE VAHEL

VÄRVI PILDID OSAD: Δ ROHELINE, ○ PUNANE

↑ JOONISTA LIBLIKALE RUUTUDE JÄRGI TEINE TIIB JUURDE!

↑ LOE ÄRA, MITU SEENT SAI MIKK KORVI!

Joonistanud HELI VEIGEL

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse address:
Pämu mnt 67a
10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel 6 463 698
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel 6 463 697
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel 6 463 697

Printall
Tatari 64
EE0001 Tallinn

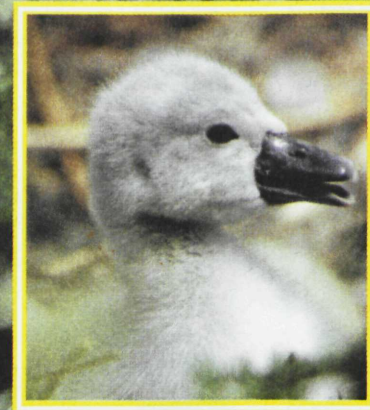
ESIKAANE
JOONISTAS
HENNO
KÄO

Kas teate, kust on pärit ütlus "inetu pardipoeg"? Poolteist-sada aastat tagasi kirjutas taani kirjanik Hans Christian Andersen muinasjutu pisikesest luigepojast, keda kõik linnuhoovi sulelised nii inetuks pidasid, et teda lausa põlgasid. Isegi pardiema, kes oli ta kogemata kombel koos oma poegadega välja haudunud, ei suutnud oma nõrdimust varjata. Ent õige pea leidis too pardiemme luigepoja välimuses meeldivamaidki jooni: "Näe, kui kenasti ta jalgadega töötab, kui sirgelt seisab!..."

Õigupoolest on ta siiski üsna ilus, kui teda hästi hoolega vaadata."

Tegelikult ongi pisikesed luigepojad imekenad. Pardiema arvamusele võiks veel lisada, et pisike kahvatuhall luigepoeg on ühtlasi armsalt pehmesuline, tal on kaks säravat musta silmanööpi ja must nokake.

Aegamööda lisandub luigepoja halli sulestikku üha enam määratudpruuni. Ja nüüd peab küll tunnistama, et noorukieas luiged pole tõesti enam nii kenad kui luigelapsed ega ka veel nii ilusad kui täiskasvanud linnud. Veel sügise hakulgi, esimesi lende sooritades, pole nad kaugeltki valged. Üha helepruunimaks muutudes on noored luiged oma vanematest kergesti eristatavad veel terve aasta. Koheva puhasvalge sulerüüga iludused saavad neist alles teisel elutalvel.

Eestis võime kohata kolme liiki luiki. Enamasti näeme kühmnokkluike, kes on nime saanud punasel nokal kõrguva musta kühmu järgi. Kevaditi ja sügiseti rände ajal võib sageli kohata veel kaht pisut väiksemat kollasenokalist luike – laulu- ja väikeluik. Nad on mõlemad põhjamaa linnud, ent laululuik on viimastel aastatel suutnud ka Eestis oma poegi välja haududa. Kõik kolm luigeliiki on noorelt pardi poja moodi hallikaspruunid ning täiskasvanult valged kui luik, nagu armastatakse öelda.

Kirjutanud ja pildistanud
ARNE ADER